

Диана Петрова

СИНЕСТЕЗИЯ

София, 2014

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Диана Петрова, автор, 2014

© Издателство „Изток-Запад“, 2014

ISBN 978-619-152-538-6

ДИАНА ПЕТРОВА

СИНЕСТЕЗИЯ

Водещ редактор
Георги Каприв

Кабинетът

Трупах книги на етажерката в ъгъла. В началото ги държах там, за да си придам тежест пред клиентите. Може и да ми се е струвало, но нямаше клиент, който да не ги огледа, преди да заговори.

Кабинетът ми се намирал зад една гимназия в сграда с общински сдружения зад площад „Славейков“. Стаята беше малка и когато я взех под наем, в нея открих само разхвърляни бюра и стари монитори. Плащах наем на Сдружението за фотоси на оцелели от произшествия. Това бяха десетина души, които се събираха веднъж месечно в офиса под предлог, че обсъждат кои от събраните или направени снимки да качат на сайта си. Те имаха право на офис, където да провеждат дейността си, тъй като бяха спечелили европейски проект преди години.

Наемът, който щях да им плащам на черно, беше символичен – шейсет лева на месец. Хлапетата, каквито ми се струваха тези два-сет-двайсет и пет годишни ентусиасти, искаха някой да се грижи за имуществото и да получават парите, които щяха да стигнат за не повече от скромна почерпка по време на сбирките им.

Стигнах до тях през една жена от членовете на Управителния съвет, която познавах. Свалях я преди години и се разделихме без особена драматичност. Не поддържахме връзка след това, но веднъж я срещнах на площад „Славейков“, когато отиваше на среща на сдружението. Разбъбрихме се и споделих, че следвам във фромската школа по психотерапия и сега търся кабинет. Тогава вярвах, че първо трябваше да намеря място, а след това да привлеча клиенти. Тя ми предложи да плащам без договор и ми уговори среща с Управителния съвет, който се състоеше от трима души. Обсъдихме подробностите около офиса и най-вече факта, че не се налагаше да плащам за сметки за ток, вода, електричество,

защото за общинските офиси те се поемаха от общината. Уговорката ни включваше правото ми да ползвам офиса всеки ден в седмицата без сряда вечер.

Извиках Светльо – мой приятел, който пишеше поезия в промеждутъците на редовната си работа като чирак на негов приятел – майстор на бани. Двамата се хванахме да свалим старата мазилка в неугледната стая и да шпакловаме дупките. После минахме стените с водоразтворим латекс. Смесихме го с бледожълта боя. Исках да изглежда свежо и да гони депресиите на бъдещите ми клиенти още с влизането. Сложихме и лента тапет на метър и петдесет от пода, което се падаше малко по-високо от нивото на седнал човек. Светльо се опасяваше тази моя приумица да не превърне стаята в бебешка, но всъщност лентата внесе уют.

В почивките приятелят ми ме размиваше с псевдопоезията си. Когато го прихванеше, можеше да говори в рими с часове:

*Пия оранжева бира
и между бирата – свиря.
Ах, тапети и боя!
Как далечна е смъртта!
Как далечна е смъртта
с бира рано сутринта!*

Извън контекста тези треторазрядни стихове звучаха идиотски, но си бяха съвсем на място по времето и на мястото, в което ги рецитираше. Не ми се искаше малкият ни ремонт да приключва. Работехме с ръцете си, купувахме евтини попълнения за миниатюрната стая. Чувствах се много добре, макар да усещах притеснението за това, което трябваше да се случва след това. Дали щях да намеря клиенти, или щях да повися в този офис няколко месеца и да го напусна пораженчески? Спестяванията ми нямаше да стигнат за повече от стотина дни. Трябваше да действам бързо, много бързо.

Една вечер се обадох на Милена. Бях чул, че съпругът ѝ я е уредил като психоаналитик на голяма компютърна фирма по една програма на чуждестранна компания. Компютърната фирма се обърнала към тази компания, за да открие подходящи психоаналитици в България. От компанията се свързали с българска фирма за набиране на персонал, чийто шеф бе съпругът ѝ, и той препо-

ръчал, познайте кого, за психоаналитик на компютърни специалисти. Доколкото разбрах, все още не беше започнала работа.

Никога не сме били близки с нея и от тази гледна точка нямах големи шансове. Милена не приятелстваше с почти никого от фромската школа, където се бяхме запознали. Хапвахме по семинарите, но нищо повече.

Понеже помнех вицове за психоаналитици, бях станал любимец на групата и тя ме забеляза покрай това. Бяхме нарекли малката ни отцепническа компания „Палавите деца на Фром“. Първоначално се изиявявахме, като контрастирахме сериозните физиономии на участниците от семинарите. Когато публичният интерес към нашата подобност секна, и ние разредахме срещите си. Престанах да бъда любимец на група, защото такава вече нямаше.

Програмата за безплатна психоанализа

– Миленче, здрасти. Радо съм!

– Здравей, Радо – тънкият ѝ глас надвикваше виковете на детето ѝ.

– Как си?

– Добре. Гледам малкия и така.

Реших да подходя директно. Беше излишно да любезнича. Попитах я дали би ме взела за съдружник, като я уверих, че единственото, което желая, е да придобия повече опит. Тя ме изслуша, а после шумовете край нея секнаха. Очевидно се беше преместила в по-тиха стая.

– Виж сега, Радо, споделих това малко прибързано. Не исках всички да разбират. Истината е, че може да имам нужда от помощ, но може да се окаже, че няма достатъчно работа и за мен. Нека да видим как ще тръгнат нещата.

– Да... разбира се. Кога започваш?

– Ами... скоро. Ще помисля и ще ти кажа. Освен това трябва да го обсъдя със съпруга си.

– О, да, разбира се. Ще се радвам, ако решиш.

– Да. Доскоро.

Две седмици по-късно Милена ми се обади, за да сключим договор. Първо уговорихме въпроса с

парите. Половината щеше да прибира компанията на мъжа ѝ. Така от четирийсетте лева, които компютърната фирма плащаше за сесия на клиент, за мен оставаха петнайсет и като се имаше предвид окаяното ми финансово положение, това си беше нещо. Стиснахме ръцете си в „Дивака“, кръчма, която се намираше на пет минути от нейния собствен офис, отново зад площада „Славейков“.

Още не предполагах какви усилия трябваше да положим с Милена, за да привлечем работещите в компютърната компания за свои клиенти. Планирахме да изготвим презентация и да я изнесем пред подхилкващи се двайсетгодишни момчета, които знаеха много за програмния код, но – предполагах – почти нищо за света, който той създаваше.

Няма да се впускам да разказвам за нашите мъчения по повод тези презентации, но в крайна сметка те дадоха резултат. Спечелихме първите си клиенти – двама за нея и един за мен. Притеснявах се да не се получи така, че да избират повече мен, отколкото нея. Тогава със сигурност щях да се простя със съдружието си. За щастие такава опасност не се появи.

Програмата включваше възможност близките на компютърните специалисти да участват. Под близки се разбираха хората, които живееха в същата къща със съответния служител. Няма да крия, че разчитахме повече на съпругите или майките да ни станат основна клиентела.

Имаше и друг контингент, на който възлагахме. Те идваха, разказваха за проблема, заради който бяха дошли, и очакваха съвет или решение в същите тези минути. Повторни сесии нямаше, да не говорим за серии от десет или двайсет. В едни по-добри времена нямаше да допускам такива клиенти до кабинета си, но в този момент ми трябваша опит и пари, така че просто приех фактите.

По това време – за разлика от сега – всяка дума, която започваше с „психо“, плашеше хората и те инстинктивно се отдръпваха. Посещението при психоаналитик се случваше единствено при крайна принуда, съдбовен избор, след смъртен случай или когато бе безплатно. Ние разчитахме най-вече на последното.

Това ме наведе на мисълта да разясня смисъла от психотерапията като дейност за лично развитие, а не като магическа техника за лечение, като направя брошура. Един приятел ми помогна с

дизайна и разпечатването и в крайна сметка поставих листовките върху шкаф, близо до вратата на офиса. Бях сигурен, че брошурите щяха да свършват бързо, защото, когато човек излизаше от психоаналитичния кабинет, понякога му се приискваше да вземе нещо със себе си, особено ако сесията му се бе оказала недостатъчна.

Първоначално се сблъсках с проблема да спазваме времетраенето на сесиите. Престоят на клиентите се удължаваше заради проклетата брошура. Те се задържаха около вратата, задаваха въпроси. Не ми беше лесно да изпроводя някой, който туко-що бе излял душата си и който с такъв привиден интерес разлистваше брошурата просто за да има какво да прави с ръцете си, докато продължава да търси контакт с мен. С времето си поставих за цел да предупреждавам предварително.

Първоначално обяснявах, че сесията трае петдесет минути и когато предупреждавах, че те са изтекли, клиентът трябваше да напусне. Представях това обстоятелство като един от най-твърдите закони в областта на психотерапевтичните практики.

След като приех десетима бързопреходни клиенти, добих малко повече самочувствие. Но все още не се появяваше някой, който да ме впечатли. Не знам защо очаквах това, но веднага щом срещнах първия такъв, положих специални усилия да го задържа.

Писателката

Спечели ме с мириса на косата си. Щом влезе за първи път, тя поздрави и направи онова движение с отмятането на косата назад, което моментално ме изпружи в нежелана ерекция. Случваше ми се за първи път с клиент и много се притесних.

Докато попълвахме документите, ръцете ми трепереха и си налагах да се успокоя. Нищо страшно не се беше случило, дори да забележеше.

– Съпруга на тестер? – вдигнах вежди въпросително.

– Да.

– Живеете ли в един дом? Това е важно, тъй като програмата включва психоанализа само за близки на служителите, които обитават същия дом.

– Живеем заедно, доколкото това е постижимо – усмихна се тя, докато се взираше в химикала,

който не се подчиняваше на треперещите ми ръце.

– Извинете ме за момент – казах и излязох.

Втурнах се в тоалетната. Заставах пред овалното огледало – от онези с бяла рамка от края на осемдесетте години – и си наложих да се успокоя. Представих си клиентката си малка, нагърчена от целулит и некъпана. Това бе евтина техника от приложната психология, която понякога ползвах. Щом принизявах качествата на своя обект и смалявах ръста му – той не притесняваше толкова.

В крайна сметка и клиентката ми сигурно беше напрегната, макар да не показваше това. Все пак нямаше вид на човек, който да бе влагал пари в психичното си здраве.

Всъщност беше прекрасно, че клиентите ми щяха да са хора, които нямаха отношение към психоанализата. Дори да имаха проблем, който да не можеха да разрешат сами, те отново не биха прибегнали до услугите на психоаналитик. Не че не можеха да си го позволят, просто не наследявах такава култура в семействата.

Имах късмет. При практиката ми се получаваше същото като все едно касата даваше направления за психоаналитик, но по-добро, защото тук нямаше да се влачат бабички, които ходеха на лекар, за да се разнообразяват...

Бях се забавил малко повече от допустимото и отново ме заля вълна от притеснение. Настаних се във фотьойла срещу нейния. Бях се погрижил те да не са съвсем удобни, за да не можеше на клиентите ми да им се приспива. Оставих тишината да натежи. Чувах се уличните шумове и гукането на есенните гълъби, накацали по первазите на престарите кооперации навън.

– Е, какво ви води насам? – попитах, като пузнах гласа си в ниските тонове, така че да звучи максимално авторитетно.

– Ами... много неща. Трябва ли да назовавам конкретен проблем?

– Сесиите са ваши. Можете да ги насочите накъдето желаете.

Жената се размърда. Опря показалеца и средния пръст на дясната си ръка в челото си. Прикриваше се. Изчаках я. Искях да ѝ задам дужина въпроси, но трябваше да удържам новашкия си плам.

– Ами, казвам се Керана. Родителите ми ме кръстили на някаква героиня от филм. Глупава история, нали?! Занимавам се с писа-

не, откакто се помня, като изключим определени периоди, в които си го забраних, защото тогава извърших неппростими неща.

Тя направи пауза. Очите ѝ се напълниха със сълзи. Бързах да ѝ кажа, че няма неппростими неща, че тук няма да търсим непременно първопричините за проблемите ѝ в миналото, но отново си наложих да се удържа.

Трябваше не да говоря, а да ѝ го покажа. Затова пуснах една от онези всеразбиращи усмивки, но не толкова всеразбиращи, че да изглежда като заучена. Насочих разговора към писането. Исках да се почувства удобно, в свои води, за да може да споделя в по-голяма дълбочина.

Точно тогава, в самото начало, ми хрумна идеята да поставям етикети на любими клиенти. Щеше да бъде като игра и щеше да ме улесни. Тези етикети нямаше да се състезават по оригиналност, а щяха да вършат работа.

– Какво най-вече ви привлича в писането?

– Казвате, какво... Един приятел смяташе, че казармата усилва това, което си. Писането прави същото. То освен всичко друго дисциплинира, учи те да изхвърляш ненужното, да убиваш любимите си, както би казал Стивън Кинг. Не съм му фен, но се уча от неговото писане. Така се справям по-лесно със загубите си. Ако съумееш лесно да се разделяш с думите си, ще можеш да го правиш и с хората. Дано съм права, като казвам това – сега тя закова поглед в прозореца и зениците ѝ почти се изгубиха. – Може би е добре да разкажа как точно се случва всичко.

– Да – кимах аз. Вече бях спокоен. Клиентката ми се беше разбъбрила.

– Идеята пристига при мен във вид на внезапно осенение или постепенно узрява в резултат от непрестанно натрупване. Тогава се капсулирам, искам да я оставя затворена в себе си. В тези периоди не спирам да сънувам. Сънувам цели епизоди от чужди животи. Но не споделям нищо с никого.

Мислех си, че се взима твърде на сериозно. Не знаех името ѝ – най-вероятно не пишеше толкова завладяващо. Не разбирам много от автори – предполагам така е с почти всеки психоаналитик, който не отдава нужното на художествената литература. Наблягам на книгите с лекции или онези от типа на приложната психология. Чета митология. Смятам, че художест-

веното поднася същите неща, но много по-бавно.

В редките случаи, когато Светльо е сериозен, не пропуска да ми припомни по този повод, че не отчитам скоростта на зреенето. Осъзнах това твърде късно – някъде към края на следването си. Едва тогава започнах да чета класиците.

– Разказаното има друг вкус, не е като написаното – продължаваше тя, докато аз се опитвах да уловя смисъла на думите ѝ. – Когато нещо е разказвано поне веднъж, то вече не може да бъде написано така. Не казвам, че едното или другото е по-добро. Понякога, ако не изкажеш или напишеш нещо, то изобщо не може да се побере в границите на една мисъл. Не добива форма, разбирате ли ме?! Сигурно ви отегчавам с моите разсъждения.

– Ни най-малко. Вие ме въвеждате в своя свят и на този етап ще се ограничи да слушам.

Писателката вече нямаше търпение да продължи мислите си, но аз изрекох думите си много бавно.

– Мисля си, че не успявам да съм толкова дисциплинирана, колкото великата Туве Янсон. Знаете ли как пише тя? – Мисълта ѝ тече ли, тече. Съвсем плавно я прекъсва с друга, колкото да разведри разказа, да го спаси от монотонност. И не се увлича, мамка му – тук се вгледах в клиентката си по-настойчиво. Бузите ѝ се бяха зачервили. – Знае кога да спре, макар да може да развие мисълта си в цял друг роман. Как не се изкушава просто? На това искам да се науча.

Писателката спря внезапно. Очите ѝ, които сезираха в светлината от прозореца, се върнаха към мен.

– Да пишеш е да живееш поне три живота. Първо си живееш. Изпитваш това и онова. Паралелно наблюдаваш как живееш. И освен това наблюдаваш другите. Преливаш от едно в друго и никъде не можеш да пуснеш корени.

– Това се случва, общо взето, с всички хора – не се стърпях аз.

– Да, но при мен има и съжаление, че не мога да се установя. Искам да съм навсякъде и във всичко. Това е да си писател.

Повдигнах вежди, както правя всеки път, когато смятам, че исканията на някой превишават неколнократно заслугите му. Мисля, че тя забеляза това и моментално се сви. Нямах право да постъпвам така с нея, просто не успях да се овладеея.

Сесията беше преполовила. В остатъка от времето говорихме за шегите. Не стана ясно как точно прескочихме на тази тема,

но слушах оплакванията ѝ колко тънки са шегите ѝ, толкова тънки, че почти незабележими. Хората я мислели за куку или че била претърпявала неуспех в опита си да изглежда готина. В главата ми непрестанно се въртяха диагнози, но упорито си налагах да не ѝ ги поставям. Знаех, че понякога диагностицирането повече затрудняваше, отколкото облекчаваше процеса.

– Колко време ни остава? – попита тя и отпи от чашата с вода, която бях поставил на малка масичка до нея. През това време пресмятах наум, че няхах никакво желание да мия чашата на всеки свой клиент и трябваше да купя пластмасови.

– Няколко минути...

– Да, искам да обърна внимание на мълчанието тогава – рече тя и не спря да говори до края на тези минути. – В писането е важно както говоренето, така и мълчанието. Искам да се науча да не говоря там, където мога да замълча, но се страхувам да не остана неразбрана. Мисля, че успявам да замълча най-вече за собственото си име: пиша под псевдоним.

– И какъв е псевдонимът? – тук вече ме заинтригува.

– Това няма да споделя с вас. Само ще кажа, че моите писания излизат под мъжко име.

„Страх – помислих си. – Страх от неуспех, от негативно оценяване.“

Минути по-късно изпратих дамата. Отново усетих аромата на косата ѝ, когато тя отметна глава, за да ми благодари. Трябваше да прибавя към профила ѝ и това, че благодареше твърде настойчиво за нещо, за което си беше платила.

Върнах се. Главата ме болеше. Изведнъж се почувствах много изморен. Няхах други часове до края на деня. Наплисках лицето си в общата тоалетна. Там се засякох с един пенсионер, който мърмореше за чистотата на тоалетните по комунистическо време. Така и не можах да разбера дали тогава са били по-чисти, или не.

Върнах се в кабинета. Седнах на компютъра и си направих папка „Клиенти“, в нея подпапка с името ѝ и псевдонима, който ѝ прикачих. Реших да поддържам папки само на клиентите, които ме вълнуваха. Описах всичко, за което се сетих като наблюдения. Бях решил да водя този файл за лично удобство. Няхах идея какво правеха другите психоаналитици, за да запомнят малките детайли в цялата история. Знаех само, че правеше

лошо впечатление, ако личният ти психоаналитик не беше запомнил някоя подробност или нюанс в начина, по който си му я предал. Не желяех да губя доверието им по толкова глупав начин. Обезателно исках да я задържа.

В пет и нещо сухотата в устата ми ме раздразни. Пиеше ми се бира. Дръгнах на Светльо и се запиляхмe в „Дивака“. Там изпихме по три бири за по-малко от час. Не бях обяждал и веднага ме хвана. Побързах да си тръгна. Исках да бъда свеж за следващия ден, когато очаквах друг клиент.

Късно вечерта, когато се прибрах се сетих за Балинт, който казваше, че никъде няма упътване за дозата, в която лекарят да предписва себе си. Това исках да използвам при воденето на профилните файлове за всеки клиент. Щях да направя четири графи. Графа 1: какво съм чул от пациента. Графа 2: какво съм видял, че прави. Графа 3: щеше да включва моите чувства по време на прегледа; графа 4: какво от себе си и в каква доза му изписвам.

Смъртника

Вторият клиент, който ме заинтригува, но не веднага, беше бащата на програмист. Първоначално даже ме разочарова, защото предполагах, че старците бяха бърбровци, особено ако знаеха, че ти се плаща да ги изслушаш. Очаквах, че ще ме залее със спомени, в които да обявява годината и точната дата, в която нещо се беше случило. Трябваше да се въоръжа с търпение.

Междувременно преди няколко дни се бях запознал с жена на един купон при Светльо и използвах мисълта за нея да ми повдигне настроението. Приятелят ми имаше навика да организира събирания в тясната си и висока къща в Горна баня. Постройката не беше нито негово дело, нито на баща му, а на един от дядовците му, както сам обясняваше. Пиехме до припадък, а понякога дръпвахме и по малко трева.

Този път беше поканил няколко момичета и щом се изсипаха през тясната врата, погледът ми веднага се залепи за гърдите ѝ. Те се очертаваха под дълга тъмна рокля, която не беше изцяло прилепнала към нея. Обожавах този тип обличане, при който жената подчертаваше своята красота, но не държеше непременно да по-

каже всичките си съблазни. Очите ѝ бяха маслинозелени – от онези, котешките. Не използваше грим или поне не такъв, който да можеш да забележа. След като дръпнахме по няколко пъти от цигарата, която си подавахме, започнахме да лафим. Смеехме се и аз я прегърнах. Докато ми обясняваше, че работи във фирма за доставка на канцеларни материали, не свалях поглед от устните ѝ. Те се отваряха леко, така че думите ѝ излизаха като намачкан памук, съвсем безшумно, сякаш по-скоро ѝ се изплъзваха.

Чукахме се два-три часа, или поне докато изгревът не напомни, че нощта бе свършила. Слънцето беше боядисало в оранжево стария гардероб в спалнята на Светльо. От краищата на вратичката се подаваше притисната синя дреха. Прахът образуваше валма по ъглите и те сега придаваха на стаята привкус на застояло. Леглото се дънеше от скърцащ звук през нощта, но не помнех това да ни притесни. Станах и старите дъски се обадиха.

Момичето се правеше на заспало. Облизах се. Още усещах мириса на влагалището ѝ върху леко наболата си брада. Можеш да закуся със същото, с което вечерях, но се въздържах. Знаех, че беше дошъл моментът да се отдръпна за малко. Обух се и погледнах към нощното шкафче. Там имаше лист и химикал. Написах телефонния си номер и нарисувах усмивка. Обух се и се изнизих. Малко след като затворих вратата, тя се размърда. Спрях за секунда, усмихнах се отново и продължих към изхода. По пътя към автобуса ме наляха горнобанските мастии.

Сега стоях в кабинета си и се стараех да се върна към старчока, когото очаквах, докато мислех за нея. Нямаше как да знам дали бе толкова възрастен, за колкото го мислех. Предполагах, че беше заради треперенето и патоса в гласа му по телефона.

* * *

Малко преди да пристигне старецът, когото по-късно нарекох Смъртника, ми се прищя да изпразня червата си. Бях страшно притеснен да не би да влезе в кабинета, а мен да ме няма. В тоалетната се усетих, че можеше да напиша бележка, че се връщам след пет минути, но бях вече със свалени гащи. Бях успял дори да покрия гърнето с тоалетна хартия и да седна върху него. Препотих се от усилие да изстрелям лайната

си по най-бързия начин. Замириса ужасно. Избърсах се надве-натри, измих ръцете старателно с течния сапун на мивката и побързах да се върна в кабинета.

За щастие Смъртника все още не беше дошъл. Пет минути по-късно той се появи. Не си го представях по този начин. Приличаше на джентълмен от стари времена, току-що излюпен от машината на времето. Косата му беше грижливо пригладена назад, но личеше, че не се беше къпал днес. Направих опит да скрия отвращението си от старческият одеколон.

След като изрецитира трите си имена, той премина към същината:

– Брат ми умря – устата му потрепери. Хвана се за бастуна си, от който ми се струваше, че нямаше особена нужда. Бастунът беше истински жезъл със златиста дръжка, изтъркана на мястото, където го захващаше най-често.

– Колко време мина оттогава?

– Шест месеца. Но аз не мога да спя. Отслабнах и не се чувствам добре.

Настана мълчание, прекъсвано единствено от виковете на децата в двора на училището. Дадох му десеттина секунди да помълчи.

– Обичах го много. Той се грижеше за мен, когато бях малък. Разликата ни е 5 години и 3 месеца. Беше ми батко и ходех по петите му като малко дете. По-късно работехме заедно на полето, докато той не стана тракторист. Събираше пари за моето следване, защото знаеше колко много го исках. – Тук той извади памучна кърпа от панталона си и изсекна шумно носа си. Избърса го старателно и продължи. – В последните две-три години го налегна деменцията и беше започнал да забравя. Не помнеше името ми и понеже трябваше да се грижа за него... ще ме прощавате – стресна се той изведнъж.

– Какво има?

– Синът ми каза да ви предам, че живеем в една къща, защото такива били условията... Но истината е, че не живеем заедно. Брат ми така и не се ожени и когато се разболя, трябваше аз да поема грижите. Кажете, момче, има ли проблем за това?

Не отговорих веднага. Не беше, защото исках да си придам тежест, макар да бях сигурен, че така му се стори на него. Вече бях решил да направя опит да го задържа.

– Не се притеснявайте, ще измислим нещо – рекох.

– Благодаря ти. Имаш сърце – рече Смъртника. Потропа с бастуна по балатума, изкашля се и продължи: – Жена ми изчезна отдавна, а децата пораснаха. Всеки хванал със собственото си семейство. Нямах кой да се погрижи за него. Затова аз го направих. Миех му задника в леглото – триех го с кърпи, сменях памперси, готвех – и това три години. Макар да мируваше, съм имал големи ядове с неговото забравяне. Ядосвах му се, че не ме помни, и няма да си кривя душата – бил съм го с метлата.

Тук старецът ме погледна през вежди. Побързах да опровергая притеснението му, че мисля да го упрекна.

– Безсилието му те е ядосвало – преминах неусетно на „ти“.

– Да, добре го каза. Точно така си беше. И затова дойдох. Исках ей така, да го изприкажа на някой. Той синът предложи и като каза, че е без пари...

– Ти не помисли ли, че това тук е бошлаф работа? – опитах се да проговоря на неговия език.

– Помислих – извъртя очи той. – Но сега ми е по-леко, само като започвам да говоря за това. Инак няма на кого да го кажеш. Приятелите ми умряха, ей го на – вече съм на 70 години и съм сам като куче.

Усмихнах се и направих знак с глава да продължи. Той отпи от пластмасовата чаша с вода, която бях приготвил предварително. Постави я обратно на шкафчето и примлясна няколко пъти все едно отразяваше положителен резултат от дегустацията. След това каза:

– В очите му вече не беше останало нищо. Страшно нещо е старостта, момче. Страшно!

– През старостта преминават почти всички. Съвсем нормално е.

– Нормално, нормално, ама ми призлява, като си помисля как го налагах с метлата. Бях превъртял. А и какви други неща съм правил... срам ме е да кажа!

– Мисля, че е добре да ги споделиш някога – когато си готов за това. Колкото до срама, няма срамежливи старци.

Рискувах с последното си изречение, но то постигна ефект. Смъртника се усмихна широко, примлясна отново и каза:

– Харесах те, тъй да знаеш. Ще взема верно да ти разкажа как си беше. Ама това нали... – и той

размаха бастуна.

– Да – отвърнах. – Остава си между нас.

Домакинята

Бяха изминали две седмици, след като чуках Диана, момичето от купона в Горна баня. Срецахме се редовно с нея. Откривахме все повече общи неща, както се случваше, когато се влюбвах: ставах едно със света, който обиквах. Не си приличахме, но щяхме. Щяхме да си заприличаме и... тия дни изобщо не ми беше до клиенти с досадните им проблеми. Те ме потискаха с неумението си да се радват на живота такъв, какъвто им се предлагаше в момента.

Усещах съвсем ясно, че съм се порозовил с този флирт. На моменти ме обхващаше самообвинително настроение. Исках да се съсредоточа в работата, но не можех.

Точно тогава се появи Домакинята. Беше средна на ръст жена, с продълговато сиво лице, намачкано не толкова от възрастта, колкото от прекомерна загриженост. Подхвана ме без прелюдия с онзи драматичен тон, който издаваше отчаяние.

– Готвя, чистя и прибирам. Понякога си мисля: „Боже, за това ли ме създаде?“ Мъжът ми работи в тази фирма и добре си живее. Той няма грижа за децата, нито за къщата. С всичко се занимавам аз. Най-много в цялата история ме потиска фактът, че работата ми не се забелязва. На следващия ден отново е същата кочина. Нищо не градя освен сланини по ребрата на децата си. Извинете ме за грубия език – тогава тя погледна към мен и присви очи. Направи пауза от няколко секунди.

– Разбираемо е.

– Как смееете да твърдите, че е разбираемо! – гласът ѝ се изтъни още повече. – Какво разбират мъжете изобщо? Колко дни от живота си сте прекарвали вкъщи? Колко месеци не сте спали, за да кърмите детето си? Колко чинии сте измили, колко бъркочии сте забъркали?

– Исках да кажа, че е нормално да се чувствате така. Може би не се изразих добре.

Сетих се, че една от техниките на общопрактикуващите лекари при подобни ситуации беше представянето на реалистични цели пред клиента. Можех веднага да се впусна във въпроси относно истинските ѝ желаня и детските ѝ мечти. Може би щяхме да открием нещо, за което да се закачим. Но не го направих. Гледах я и кимах, без да променям израза на лицето си. Знаех, че не биваше да пренебрегвам собствените си чувства по време на сесията.

Първоначално тя отвори уста да продължи, после поклати глава отрицателно и ако в този момент бях казал нещо, сигурно щеше да избълва водопад от думи, за да се защити. Тя се възря в прозореца. Оголелият орех навън шумолеше безмилостно все едно разказваше отново и отново за неумолимия ход на нещата. Домакинята ме погледна, след това се върна към ореха, накрая насочи очи надолу към грижливо изгладената си пола. Задържа главата си. Мернах отблясък по миглите ѝ.

Десет минути след започването на сесията, нещата бяха стигнали до своята кулминация. Ядосах се, защото беше твърде прибързано. Мисля, че точно в този момент се заинтригувах. Щом успяваше да ме ядоса за броени минути, значи намирах себе си у нея. Дали и аз не бях доволен от живота си като нея?

Може би трябваше да я прегърна, за да я разплача докрай, но предпочетох да не го направя.

– Сълезите лекуват. Не метафорично. Доказано е, че с тях се отделя...

– Не говорете. Моля ви! – гласът ѝ трепереше.

Тя се пресегна към кърпичките на малката масичка. Опита се да разопакова найлоновата им опаковка, но не успя. Помъчи се още малко, но аз не предложих помощта си. Исках сама да се справи с проклетите кърпички. Накрая разкъса пакета и не се извини. Оцених това като напредък. Отбелязах си все пак да сменя пакета с по-удобен. Домакинята издуха шумно носа си и отпи глътка вода от пластмасовата чаша, която отново бях приготвил.

– Не е нужно да се извинявате за личните си потребности – продължих. – Не че го правите, просто държа да отбележа.

– Аз не се извинявам – рече тя извинително.

– Не е нужно и оправдаване. И отново не че го правите, пак отбелязвам.

– Аз не се оправдавам – рече тя оправдателно.

Сесията продължи спокойно. Домакинята ми разказа как винаги бе мечтала да бъде успешна бизнес дама, как се представяла с безупречен комплект сако и пола. Описа ми много подробно самото и полата – марката, цвета, начина, по който стоели на тялото ѝ. Докато говореше, отмяташе косата си назад и откриваше красивото си чело.

Жалваше се как кариерата на мъжа ѝ „изсмуквала“ цялото семейно време. Трябвало някой да изпълнява поддържаща функция и тъй като тя не можела да печели достатъчно, по подразбиране ставало ясно, че щяла да обслужва останалите – да води децата на училище, да се грижи за къщата, да шофира. Нямало как да започне работа. Просто било немислимо.

– Мислили ли сте да наемете детегледачка?

– Да, пробвала съм няколко пъти, но безуспешно.

– Разкажете.

– Ами... те нямат елементарно чувство за хигиена. Едната се впускаше все да готви и омазваше цялата къща. Иначе детето все беше напикано и осрано, с извинение. Другата пък – тук тя се смутти. Изкашля се и отново погледна към оголелите клони на ореха навън, – другата се привърза твърде много към децата. И честно да си кажа, не че ревнувах... Просто не ми беше приятно да изнемвам функциите ми.

Отбелязах това в тетрадката, която си бях приготвил за сесията.

– Разкажете по-подробно за изнемването на функциите. Какво точно правеше?

– Ами... нямам представа. Не съм слагала камера да я проверям.

– А как стигнахте до този извод? – опитах се да не прозвуча обвинително. Бях сигурен, че това бе нейна фантазия и нямаше нищо общо с реалността.

– Когато се връщах от работа вечер, те говореха само за нея. Искаха да я навестяваме и през почивните дни. В същото време – и тук тя започна да говори много бързо – от децата разбирах, че по цели дни гледала турски сериали. Те познаваха героите от тези сериали. А ѝ бях казала да им чете детски книжки, да се занимава с тях. Как успяваше да ги спечели? Не знам.

– Не се срамувайте от чувствата си към тази жена. Те са очаквани – поех шумно дъх и направих това нарочно. – Интересно е

обаче как определяте ролята си в семейството – като по-активна или по-пасивна? Предполагам, че зависи, но нека се опитаме да поговорим за това.

– Разбирате ли, никога не съм искала да бъда строга със семейството си и аз да ги подбутвам да стават още по-добри в това, което правят. Например мразя да казвам: „Хайде сега да прочетем нещо“ или „Хайде сега да наредим този пъзел“ или „Хайде сега да си измием зъбките“. Мразя това отношение към децата. Искане ми се всеки да е независим и пораснал и да отговарям само за себе си. Но се налага да бъда точно такава.

Тя въздъхна, сякаш чак сега беше успяла да опише това, което ѝ тежеше. Сигурен съм, че не го беше премислила така, преди да дойде, макар да беше репетирала какво точно да каже. Сесията не се разви по начина, по който тя си я представяше. Това ме изпълваше с доволство. Усетих, че очакваше одобрителна дума от мен. Като пале.

– Изложихте мислите си подробно – рекох аз и кимнах с усмивка. – Така се работи най-добре.

Знаех, че беше нужно повече време за приключването. Но не остана. Осъзнах, че от пет до седем минути преди края трябваше да поемам курс на приключване, а не две-три, както правех досега.

Програмиста

Напоследък излизах по-често с мотора си. Имах нужда да се разсея – така казвах пред останалите, но всъщност търсех сигурност в нещо старо и познато, а именно в страстта си към мотоциклетите. Клиентите ми ставаха все повече и с броя им нарастваше и несигурността ми.

Та моето „момиче“ беше „Хонда Хорнет 600“ от 2004 г. За този, който разбира, няма нужда да се казва повече, но аз държа да отбележа – тя бе бяла. Кубатурата на двигателя ѝ беше 98 конски сили и я взех на пробег 20 000 км. Върху този тип машинка нито лежиш, нито си насаден като пенсионер. Нещо средно е между велосипед и мотоциклет. Тежи 190 килограма и е с водно охлаждане. Идеална е за градско шофиране, свива бързо. Навремето я купих за 5000 лева – излезе ми златна.

За нея отидоха почти всичките ми спестявания от работата в кухнята на една чайна по време на първи и втори курс от следването ми в университета.

Когато бях дете, вуйчо ми ме возеше със стария си мотор. Дори не помня марката. Обичах да се перча пред хлапетата в гимназията колко добре мога да карам. Но се радвах, че имаше възрастен зад мен, който да поправи моите действия, ако станеха опасни. Усещаш ръцете му върху моите и трептенето на мотора под дланите ми. Малкият ми електронен часовник – истински хит за времето си, проблясваше, огряван от слънцето. Това веднага ме навеждаше на мисълта за първото изречение от „Дзен и изкуството да се поддържа мотоциклет“, което знаех наизуст: „Без да пускам лявата ръчка на мотоциклета, мога да видя, че часовникът ми показва осем и половина сутринта.“

Решено е. Утре си купувам електронен часовник.

– Здравейте – каза Програмиста и съблече якето си, което беше толкова тясно, че изглеждаше като да е в уголемен детски размер. Червените му боксери се подаваха над колана на дънките му. – Идвам при вас с конкретно питане.

Получих внезапен порив да заобяснявам що е то психотерапевт и как той не бе нито гадател, нито участник в телевизионно състезание, за да дава отговори, които да излизат верни или неверни. Искаше ми се да обясня колко различни са нещата – как той сам трябваше да стигне до своята вселена, която не познавахме нито аз, нито той.

– И какъв е въпросът ви?

– Ами, вижте... – той започна да търка ръцете си в дънките. Бас ловах, че ако сега се здрависах с него, щяха да бъдат потни.

– Как да си намеря приятели? Не колеги, не познати, а приятели извън сферата, в която работя.

Простотата на въпроса беше убийствена. Стояхме в продължение на няколко секунди – аз, който търсех сложните криволици на вътрешните терзания с цялата им нюансираност под очебийната простота, и той, който се притесняваше от детинското звучене на въпроса си. Беше прав да се тревожи – въпросът му звучеше не просто инфантилно, беше направо абсурден.

– Четете ли книги с приложна психология?

– Да. Чел съм Стив Павлина – ако това имате предвид. Там много ясно се казва кой какъв е и къде се намира. Стив Павлина

пише, че живеем единствено в настоящия момент и никога няма да имаме повече от това. Дава насоки как да поканиш някого на обяд или нещо такова, но това няма нищо общо с приятелите, вие как мислите? – Програмиста въздъхна.

Очевидно да изрече повече от две изречения – това за него беше изтощително. Искаше ми се да заключа, че той бе от онези хора, които не притежаваха речник за емоциите си. Те не знаеха как да ги изразяват, камо ли да ги обсъждат, и то с непознат. Въздържах се от заключения, защото това щеше да предопредели хода на нещата и да създаде очаквания у мен. Ако изградях такива, то щях да се старая да ги оправдая, а това нямаше нищо общо с психотерапията.

– Павлина е прочутият блогър, който, ако не се лъжа, е председател на Тостмастерите, а и е бил в затвора. Но, доколкото си спомням, той също е програмист.

– Да, вие знаете за него! – раменете му се отпуснаха и той разтвори крака.

– Да – казах, като направих усилие да премълча истинското си мнение, че този не става.

– Какво мислите за него?

– А вие? – струваше ми се, че участвам в игра на пинг понг.

– Нали ви казах. Той е просто много добър. Много.

Пауза. Ето за това трябваше да се подготвя при мъжете. Всъщност имах такива приятели и знаех как да разговарям с тях, но тук не беше същото. Бях в психотерапевтична ситуация и трябваше да обгрижвам човека срещу себе си.

– А какви трудности изпитвате да намерите приятели? Пробвали ли сте?

– Пробвал съм многократно.

– Какво правите?

– Заговарям хората, каня ги на обяд.

– И?

– Ами не се получава.

– Разкажете за конкретните стъпки, които предприемате – държах се безмилостно.

Този мъж печелеше може би над пет пъти повече от мен. А се лигаваше. Мисля, че в този момент реших, че това бе клиент, когото си заслужава да задържа. Щях да

имам кого да мачкам: да се сравнявам тихомълком с него как имам най-яките приятели на света, най-яката мадама, най-якия мотор за градско каране, а той съответно – не. Но едновременно с това ме полазиха студени тръпки. Можеше и да не бях достоен за професията „психотерапевт“, ако продължавах да изпитвам подобни чувства.

Кратко след това ме заля и вълна на самосъжаление към това момче. Сигурно е бил отличник в класа или още по-зле – незабележим очиларко, който не е смее да се изяви като отличник. Може да са го ритали, да са го плюли, да са му се смеели – и той вместо да чупи прозорци или да изнасилва девойки, се опитваше да бъде нормален по възможно по-безобиден начин. С какво заслужаваше моята враждебност? И, по дяволите, с какво пък заслужаваше моето съжаление?! Разкръстосах краката си и се подпрях на лакти. Програмиста мълчеше.

– Вижте, няма как да се получи, ако не се разприказвате. Трябва да знам какво усещате. Иначе не мога да помогна.

– Да, разбира се, ще опитам – изопна се лицето му.

Изслушах разказа за всичките му жалки опити да се хареса на този или на онзи. По думите му хората или го мислеха за „педераст“, или за „лъболю“. Изключвах го от малките си групи.

– Как се чувствате сега? – мразех този въпрос, защото беше подвеждащ. Насърчаваше клиентите да ръсят похвали още преди да бяха обмислили изминалата сесия. Но ме сърбеше да го задам – имах нужда от похвалата му.

– По същия начин – рече той и се усмихна. – Все още нищо не се е променило.

Думите му ме жегнаха. Не само защото не отговаряха на очакванията ми, а и защото бях вложил старание.

– Това е добре – казах, а всъщност имах предвид, че не бе добре. Ако той се чувстваше по същия начин, значи истинската причина за нещастieto му, за неспособността му да общува извън работната обстановка беше много далеч от споделеното. – Следващия път запишете сънища, които сте имали. След началото на терапията е възможно да започнете да сънувате по-интензивно – казах и се усмихнах на свой ред.

Имаше реална възможност да не дойде повече. По-късно щях да се уверя, че тази възможност съществуваше при всеки клиент,

защото онова, което говореха, онова, което чувстваха, и онова, което правеха, понякога беше коренно различно. Най-непостоянни бяха онези, които имаха най-голяма нужда от терапия. Така се оказва, че освен че трябваше да се грижа за доброто на клиента, се налагаше да мисля и как да го стимулирам да дойде повторно.

Понякога онова, което се случваше в една сесия беше достатъчно за десет други, но ако то оставеше клиента с чувството, че бе получил прозрение и няма нужда да идва отново, това постижение можеше да бъде лесно разрушено.

Бърборкото

Още щом отвори уста и знаех, че щях да направя всичко възможно да задържа при себе си Бърборкото.

– Уважаеми, тъй като не присъствах на представянето на Програмата за безплатната психоанализа и понеже там беше изложена, но аз не видях имейл за нея, и само исках да ви информирам, че желая да се запиша, но имайки предвид, че предварително бих искал да благодаря, макар да не съм осведомен за очакваните резултати повече от други участници, които междувременно не познавам, и, разбира се, не знам как да подходя поне в началото...

С времето се научих просто да се предавам и да слушам. Имах чувството, че този човек не желаше да споделя, а да слуша гласа си, да излива безкрайния поток от думи, може би за да удави нещо, което сам не разбираше. Изреченията му бяха истински лабиринти за човешкото усилие да се проследи концентрирано пътят на мисълта на събеседника. Не можех да схвана нито началото, нито края. Не преставах да питам за разяснение, като се стараех да не съм груб и да не причинявам страдание на своя клиент от факта, че дори собственият му психоаналитик няма търпение да го изслуша.

Бърборкото все не се оправяше с нещо – я с работата си, я с някой колега, я с майка си, я с баща си. Нямах човек, с който той да беше казал, че се разбираше.

– Само за ваша информация: в момента се опитвам да участвам, разбира се, ако бъде допуснат и никой друг не изяви желание, релевантно на моето усилие да се присъединя към възможността за...

– Да не би да заминавате по някой проект? – не се стърпях.

Той говореше ли, говореше и все така не казваше нищо съществено. Въпросите, които изискваха отговор „да“ или „не“, също не помагаша. Колкото по-конкретни бяха моите запитвания, толкова той се разливаше в безбрежно дърдорене, без да има точка, около която да гравитира.

– Нека видим как биха се развили нещата, в случай че системата позволише, и, разбира се, ако колегите, които евентуално, ако се изключат формалните обстоятелства, а и да не се изключат – тези хора също биха се отказали в поне двацет процента от случаите...

Въздържах се от въздъхване. Бях проучил какво работеше след кратък разговор с един от колегите му от отдела „Човешки ресурси“. Това се случи веднъж, когато носех попълнените въпросници, които се изискваха по програмата. Хванах момчето малко преди обедната му почивка и обърнахме по две бири в близкото барче. Разприказвахме се – той се оплака колко глупави били програмистите, защото не могли да попълнят елементарна бланка за отпуски си. В отдела по „Човешки ресурси“ пък имало твърде много неосъществени психоаналитички, които избирали тази професия, за да си размахват половинчатите познания, както и късите поли пред кандидатстващите. За него оставала най-тежката и неприятна част от работата не защото го бил заслужил, а защото бил единственият адекватен в тази фирма, който можел да я свърши.

Замислих се какво направих, че този човек да дойде да пие бира с мен – досега не бях подлагал на дисекция поведението си. Умееш да печеля доверие у хората – дали се дължеше на непретенциозния ми вид – дънки с фланелка (какво друго?).

Забелязвах, че ми се лепяха не само отрепки. Може да бях забавен или изслушвах другия, без непременно да държах да развивам думите в свои преживявания, да давам съвети или да си позволявам да навлизам в чуждото пространство, както те правеха в моето. В крайна сметка на това се крепеше и бирената индустрия.

Стефан бе дете без братя и сестри. Хранех предразсъдъка, че самите деца в голямата си част живеяха във вселена, около която се въртяха всички останали вселени. Бях се сдобил с тези мисли още преди години в университета, когато с една колежка обсъждах темата. Още тогава помня точните сравнения, които използваше

тя, за да ми изложи мнението си: „Тези деца ни най-малко не предполагат, че дъждът не вали специално за тях индивидуално, а вали за всички независимо от настроението и разположението ти. Те очакват от останалите не само и не просто да изпълняват желанията им, а и да ги предугаждат. И ако това, не дай боже, не се случва, са способни на нечувана агресия.“

Бях измислил игра за Стефан. Подавах му илюстрации и той трябваше да ги оглежда за няколко минути. След това затваряше очи и изписваше върху лист думата, която му хрумваше. Не бях чел за подобна игра – хрумна ми, че ако се научи да назовава усещанията си с по една дума, може би щяхме да намерим мост за разговор помежду си. Така и не дефинирахме целта на посещенията му.

Веднъж му показах илюстрация с ковчег, в който имаше мъртвец. Стефан внезапно спря да говори. Той не назова картината и стана да си ходи. Върнах го от вратата, като настойчиво му обяснявах, че най-сетне сме попаднали на златна нишка в нашите сесии. Стефан беше свел поглед и не продумваше. После изведнъж вдигна глава:

– Веднъж, то може да е било само веднъж, нямам представа, но бидейки малък, на съвсем невръстна възраст – предполагам около четири-пет...

– Стефане, затвори очи и си представи картината, за която искаш да говориш – казах аз, както бяхме прави до вратата.

Той няколко пъти отваряше уста, за да каже нещо, и отново я затваряше. Върнах го обратно на фотьойла. Стефан дълго се визира в книгите на рафта ми. Когато ми се стори, че бе вече готов, го помолих да назове картината с една дума.

– Ужас – каза той безучастно.

– Сега я разкажи с три думи – продължих аз.

– Ужас от ковчегата – каза полугласно той, като упорито стискаше очите си.

– Сега се опитай да направиш това с десет думи.

– Ами ако не ги преброя? – за първи път той зададе толкова прост въпрос.

– Аз ще ти помогна – усмихнах се, но не отмествах поглед от него. Съсредоточих се в упражнението. Трябваше да проработи. – Ще назовавам цифрата след всяка твоя дума, за да знаеш докъде си стигнал.

– Нямаше...

- Две.
- Трябваше да спя...
- Пет.
- В стаята...
- Седем.
- С мъртвеца...
- Девет.

Стефан се отказа от десетата си дума, което беше истинско постижение за него – все още толкова крехко, че помня как изпитах загриженост някой да не разруши това, което бяхме постигнали.

По-късно по време на сесията той се върна към стария си начин на изразяване, но все пак успях да разбера за мълчанието на мъртвеца и как докато баба му хъркала, той наблюдавал трупа в сумрака. Полуотвореното му око проблясвало и много се плашел. Тогава се връщал при баба си в леглото, която била толкова изморена от многото гости и безсънните нощи преди смъртта на дядото, че спяла дълбоко.

Оттогава намразил тишината. Винаги у тях включвали радио или телевизор, а когато това било невъзможно, говорел той самият. Оказа се, че никога досега не беше осмислял нещата в такава хронологична яснота и как едното идеше от другото.

Моята игра с думи беше свършила работа. Малко след като се разделихме, си позволих да се отдам на удоволствието от успеха си. Подозирах, че в прекомерни дози то щеше да ми навреди, но можех да се порадвам. Точно сега Стефан не биваше да спира да идва. Страхувах се да не реши, че след като сме намерили разковничето на неговата многословност – това бе достатъчно. Истинската работа тепърва предстоеше.

Перфекциониста

През уикенда направих няколко кръгчета с мотора си в квартала. Живеех близо до Северния парк. В събота и неделя паркът заприличваше на градинка за увеселения: захарен памук, слънчоглед по сергиите, царевица, боклуци около кошчетата.

Шофирането с мотор из алеите наподобяваше летенето в сънищата ми. Нямаше процес, нямаше мъки по пърхането с крила, нямаше нужда да се учиш дълго, сложно и потно с безброй падания. Човек се телепортираше от едно място на друго. Почти липсваше пътят като такъв. Просто в един момент човек беше в единия край на парка и в следващия – на другия. В тези моменти усещах, че се движех по-бързо от собствената си мисъл, лек като угарка от цигара.

Моторът бе еднакво управляем и неуправляем. С него можех да ида където пожелаех, но и да се подхлъзна. Случвало ми се бе да падна и да се търкулна няколко пъти. Но при следващото си мятане върху седалката не изпитвах страх. С моята принцеса на две гуми – аз бях не просто каквото бях, а и всичко, което исках да бъда.

В деня, когато Перфекциониста дойде, едва се надигнах суртинта. Прекарах нощта с приятелката си. Вече можех да я нарека така, защото се чукахме редовно и пиехме бира по кръчмите. Не бях излизал с други хора от две седмици, тъй като използвах всяка вечер или за да изляза с нея, или за да се наспя. Някъде след тези вихрени забивки тя престана да бъде мадама за мен и аз започнах да я наричам по име – да я представям на този и онзи, да я допускам в малкия си миризлив свят, където режех ноктите си, бръснях брадата си и готвех яйца на очи. Омотавах се и се забравях в косите ѝ, топлите ѝ гърди, ноздрите ѝ, които ту се свиваха, ту се отпускаха, ръцете ѝ и крехките вени по тях, разкошния ѝ задник, чиито бузи красяха чаршафите ми.

Тя притежаваше естествена красота, достойна за майсторска четка на художник и нищо по-малко от това. И аз, профанът, бях безсилен пред тази хубост.

* * *

Перфекциониста ме погледна с подозрение. Разчете сенките под очите ми, долови лошия ми дъх. Душеше ме като куче и едновременно с това се стараеше да не позная, че правеше точно това. Беше с костюм – ризата му бе изгладена без нито един ръб.

– Е, какво ви води насам?

– Не е ли редно вие да разберете? – рече ми той, като откри перфектно избелените си зъби.

Почувствах се неловко в компанията му в съвсем неизгладените си дънки и с неизкъпаната си

коса.

– Преди да помогна, трябва да ми разкажете за себе си. Нека да започнем със семейството.

– Какво за него?

– Разкажете за родителите си например. Братя, сестри? Взаимоотношения...

Перфекциониста въздъхна тежко.

– Селски хора. Направиха всичко, каквото можаха, за да изляза от село. Баща ми е тракторист, а майка ми... тя работеше на полето.

– Те ли желяха да идете в града или вие?

– И те, и аз. Приеха ме в Студентски град. Получавах редовно колети от тях с компоти, лютеница и каквото са затворили през лятото. Парите, които ми изпращаха, ми стигаха за първите няколко дни от месеца. Долу-горе за наема.

– Как се издържахте тогава? – полюбопитствах.

– Как?! – Подразни се той. – Вие как мислите? Като всеки студент: оттук-оттам.

– Все пак трябва да сте работили някъде.

– Да. В денонощен магазин. Взимах нощните смени – каза той неохотно, а след малко добави: – Извадих късмет, че се уредих с тази работа. Питал съм в продължение на месец по магазините.

– Хм. Не ви е било забавно.

– Напротив. Бих казал, че това беше най-хубавото ми време.

Перфекциониста приглади вратовръзката си, сякаш беше тъжна и трябваше да я успокои с едно движение.

– Добре, как стигнахте до компютърния бранш?

– Така ли му викат вече? – подсмихна се той. – С първите спестени пари от магазина си купих компютър – присви очи и ме огледа от краката до лицето, а после добави, – приличен, втора употреба.

Почесах се по главата. Устата ми миришеше на алкохол. Можех да го усетя при всяко движение. Прокашлях се и се надигнах във фотьойла си.

– И така станяхте програмист?

– Не. И така стигнах до вас – нацупи се той отново. Хареса ми чувството му за хумор. Реших, че трябва да направя опит да го задържа като клиент. – Вижте, дойдох, защото искам да сменя по-

соката в живота си – да си намеря нова работа, някой до себе си – момиче, да попътувам – и аз като приятелите си.

– Разбирам. Разкажете за приятелите си – тези, които пътуват.

Рових дълго в темата за приятелите, но не открих нищо повече от желанието му да ги настигне финансово. Дори това да станеше, мислех си, щяха да минат години, преди да преодолее комплексите си на селско момче, ако работеше върху това. Но той наистина го искаше. Виждах го по отпуснатите му рамене и увисналите ъгълчета на устните.

– Нищо не смазва така, както бедността – каза той накрая, без да сваля поглед от мен.

– Радвам се, че споделихте това. В допълнение, бих искал да знаете, че тук е легитимно пространство за вашите емоции, минали и настоящи преживявания, страхове – рекох, все едно изнасях лекция пред колеги. – Можете да бъдете слаб и да се възприемете като такъв. Аз няма да искам повече, отколкото вие сам ще поискате от себе си.

Перфекциониста ме гледаше, без да мига, все едно беше застинал в картина, под която все още се четяха последните произнесени от него думи. След това стана, подаде ми ръка и каза, че явно бе сбъркал мястото за своите думи. Очите му гледаха като през стъкло и аз за миг наистина повярвах, че повече няма да го видя. Той си тръгна, като затвори вратата много внимателно.

Обади ми се на следващата седмица, за да си уговори нов час. Не го питах за подбудите на това решение – предполагах, че му бе било достатъчно трудно и без това.

Писателката

– Често си представям как планетата ни се унищожавя напълно. Хората са открили нова планета и от световното книжовно наследство се е запазила само моята книга – бузите и челото ѝ пламнаха. – Чудя се дали биха могли да съберат света ни от моята книга. Но истината е... – продължи тя след кратка пауза, – че изобщо не се справям толкова добре.

– Защо смятате така?

– Смятам така, защото... – въздъхна тя и грабна една кърпичка. Всички жени духаха носовете си

шумно в кабинета ми. Чудя се колко ли се старая да бъдат по-тихи навън.

Никой не купувал книгата ѝ и макар издателят и тя да смятали, че имало потенциал в нея, продажби почти нямало. Издателката била малко романтична и било възможно да не бе преценила вярно търсенията на пазара и популярността на псевдонима ѝ.

– Нормално е да се чувствате по този начин. Все пак сте нов, неутвърден автор.

– Но първата ми книга се продаваше по-добре! Каква може да е причината?

– Смяната на издателството, маркетинговият подход, разпространението...

– И това е така, и все пак... се чувствам ужасно.

– Почакайте да изясните причината.

– Но, разбирате ли, когато ми се обади маркетинговата специалистка и ми се оплака с онзи глас на човек, който губи пари от мен... затворих телефона и се сринах.

Писателката се пресегна за още една кърпичка, а аз за първи път, откакто се срещяхме, се почувствах горд, че я познавах. Твърде бързо тя събра сили да разкрие слабост, без да интелектуализира или да се крие зад философстването. Някои клиенти нямаха съзнанието, че разкриването бе работа, че можеше да боли, а гледаха на психоанализата като на душевна разтривка или подмладяваща процедура.

– Продължете...

– Чувствам се като идиот – изстреля тя. – Неуспяла, провалена, очакваща, завистлива към другите автори.

Последва пауза. Тя се беше вгледала в сивия балатум, чиито шарки прикриваха петната от обувки.

– Искам да съм най-добрата. Искам да напиша бестселър, и то не от онези, които нищо не струват в очите на литературната интелигенция, а истински стопроцентов бестселър, който... който освен това да ми носи и пари – ухили се сухо тя. – Да, това е, което искам.

– Да назовавате точно какво искате помага много. Всъщност защо не вземете да направите списък с нещата, които искате да постигнете за следващия път? Писмено.

– Защо не. Думите знаят по-добре.